

Informatie: Opstappen en Opstappers

Het opstappen bij een ander lid is een kenmerkend aspect van de rally's van de regio Uiter-ton van de NVvT Vanaf het allereerste begin van de rally's over zee is de kennisoverdracht een belangrijke doelstelling van onze Vereniging.

Ervaring opdoen

De rally's worden vaak gebruikt om ervaring op te doen tijdens een tocht op water, waar men tot nog toe weinig of geen kennis van heeft. Dat geldt dan met name voor oversteken, bijvoorbeeld naar Engeland. Meestal wil een onervaren opstapper een plaatsje aan boord bij een ervaren schipper. Wil zij/hij er iets van opsteken, dan moet de opstapper de kans krijgen om een aantal dingen zelf te oefenen: sturen op zee, het varen van een kompaskoers, zeilhandelingen, maar ook het bijhouden van de navigatie, al zal de schipper er verstandig aan doen dat zelf goed te controleren. Maar het komt ook voor dat leden met ruime zeilervaring, (soms tijdelijk geen eigen schip hebben) opstappen bij een schipper, die zelf weinig of geen ervaring heeft. Op die manier vaart die laatste wel met zijn eigen schip, zodat hij erachter komt hoe die zich op zee gedraagt, terwijl er iemand bij is voor wie het varen op zee, de navigatie en de kustverkenning wat meer routine is.

Extra bemanning

Sommige schippers hebben behoefte aan extra bemanning voor een lange tocht. Andere schippers hebben die behoefte niet, maar hebben wel een lege kooi beschikbaar voor een medelid. De tochtorganisatie bemiddelt bij het bij elkaar brengen van vraag en aanbod, maar kan **niet garanderen**, dat elke opstapper ook geplaatst kan worden of elk verzoek daartoe kan worden ingewilligd. De laatste jaren is er helaas een afnemend aanbod van opstapplaatsen, waarmee een van de specifieke doelstellingen van de Vereniging (ervaringsoverdracht) onvoldoende uit de verf dreigt te komen. **Daarom een dringend verzoek aan alle deelnemende schippers: als er een kooi over is, neem dan een medelid als opstapper mee!** Voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod is een indeling van de opstappers gemaakt in vijf categorieën. Voor de opgave in welke categorie men thuis hoort, zijn we afhankelijk van de gegevens van de opstappers zelf. Het inschatten daarvan blijkt niet altijd gemakkelijk, bij twijfel kiest u een lage categorie. De schippers worden dringend verzocht op het inschrijfformulier duidelijk aan te geven of ze opstappers echt **nodig** hebben als extra bemanning of desgewenst voor medeleden een plaatsje over hebben. De eersten gaan bij plaatsing voor. Categorie 2 opstappers zijn natuurlijk het meest bruikbaar, maar wie al voldoende bemanning heeft, kan ook een lagere categorie opstapper vaak zinvol inzetten. Categorie 1 is alleen nodig als de schipper en bemanning zelf nog nauwelijks ervaring heeft. De opstappers worden geplaatst per gevraag-

de categorie en daarbinnen op volgorde van inschrijving.

Categorieën opstappers

Categorie 1: zeer ervaren zeezeiler, die in staat is in geval van nood commando over het jacht over te nemen. Ruime ervaring (minstens 1000 zeemijlen in totaal) bij langere tochten buiten zicht van land en voldoende etmaal-ervaring (aaneengesloten tochten van meerdere dagen en nachten op zee zonder tussensstops), waarvan minstens 600 mijl als verantwoordelijke schipper.

Categorie 2: ervaren zeezeiler met eigen ervaring tijdens minstens drie oversteken buiten zicht van land van minimaal 90 mijl elk, en voldoende nachtzeilervaring, waarbij zelfstandig wacht werd gelopen ofwel de leiding had over een wacht van meerdere personen. Hij/zij moet zelfstandig kunnen navigeren en in staat zijn tot adequate kust- en lichtverkenning, ook in gebieden, waar men nog niet eerder is geweest.

Categorie 3: ervaren zeezeiler met oversteek en nachtzeilervaring (als opstapper of bemanning) maar onvoldoende voor categorie 2

Categorie 4: ervaren kustzeiler, zonder oversteek of relevante nachtzeilervaring, of onvoldoende voor categorie 3.

Categorie 5: ervaren zeiler, zonder zee- en/of nachtzeilervaring, of onvoldoende voor categorie 4. Moet een wacht mee kunnen lopen en daarbij kunnen worden ingeschakeld bij het zeilen van het jacht: dekwerk, zeilbehandeling en in staat zijn zelfstandig een kompaskoers te sturen.

Alleen voor leden die kunnen zeilen

Opstappen bij tochten van regio Uiter-ton, doe je in het algemeen omdat je (tijdelijk) geen eigen schip hebt, of om wat meer ervaring op te doen. Maar het is geen deelname aan een (zee)zeilschool. Van elke opstapper wordt verwacht dat zij/hij een bruikbaar bemanningslid is, met voldoende algemeen inzicht in, en praktijkervaring met, het zeilen van een jacht (ook als er geen specifieke zeezeilervaring is), kennis van de aan boord gebruikte terminologie en praktijkervaring in zeilbehandeling, aanlegmanoeuvres en afmeren. Voor categorie 5 is zelfstandig kunnen navigeren geen vereiste, al is het handig als de theoretische basiskennis van kustnavigatie aanwezig is en men in staat is een almanak en pilotinformatie te lezen en te interpreteren. Voor elke opstapper geldt, dat een redelijke mate van inschakeling bij de huishoudelijke kant van het zeezeilen vanzelfsprekend is. Men monstert niet aan op een cruiseschip met bedienend personeel. Omgekeerd krijgt de schipper geen 'galeislaaf' aan boord, die alleen wordt meegenomen voor het koken, afwassen en opruimen. Actieve inschakeling van de opstapper bij het zeilen en navigeren van het jacht, wordt verondersteld. Sommigen willen graag hun navigatie oefenen, maar kunnen daarvoor het beste zelf een (klad)journaal of logboek meenemen.

Kennismaken vooraf

Maak van tevoren kennis met elkaar! Bij voorkeur aan boord! Ga als het even kan in een weekend vooraf een dag met elkaar varen; dat is de beste manier om een vreemd schip te leren kennen. Spreek af, dat de opstapper(s) in ieder geval ruim tevoren aan boord komen, zodat ze wegwijs gemaakt kunnen worden. Leg de werking uit van de motor, het toilet, fornuis, afsluiters, lichten en wijs de plaats van pompen en reddingsmiddelen. Natuurlijk ook van de zeilbehandeling zoals: reefsysteem, vallen, schoten, lieren, reservezeilen, van instrumenten en ankerge-rei, maar vergeet ook de huishoudelijke zaken zoals de plaats van de leeftocht niet.

Wat mee te nemen

In het algemeen neemt elke opstapper eigen zeilkleding, een eigen veiligheidsharnas, laarzen en eigen beddengoed en evt. een kussen mee. Natuurlijk ook voldoende warme kleding, verschoningen en handdoeken, handig en droog ingepakt. Uiteraard ook zelf zorg dragen voor een eventueel dieet. Maak afspraken over de aanschaf van leeftocht onderweg. Desgewenst een eigen kijker (die op de eigen ogen is ingesteld), een eigen peilkompas en andere kleine navigatie-hulpmiddelen (hand GPS / marifoon). **Denk ook aan laders!** Meerdere kleine tassen zijn vaak handiger dan een grote plunjezak. Zorg voor wat geld, (traveller)cheques en/of creditcards voor noodgevallen en een adequate reisverzekering.

Kostenregeling

Een kostenregeling vooraf is aan te bevelen. Dat betreft de tijdens de tocht opgemaakte boordproviand en de verstookte brandstof, alsmede de betaalde havengelden. Volwassen mensen moeten hun eigen afspraken kunnen maken, maar het mee laten betalen aan extra apparatuur en kaarten, laat staan aan het onderhoud of de afschrijving van het jacht, ligt minder in de rede.

Aansprakelijkheidsverklaring

Het kan verstandig zijn voor de tocht elkaar schriftelijk uit te sluiten van aansprakelijkheid bij ongevallen en averij. Er kan op zee altijd iets gebeuren. Ook de Vereniging en de tochtorganisatoren laten zich, middels het inschrijfformulier, vrijwaren van aansprakelijkheid voor elk mogelijk gevolg van deelname. Dit geldt niet alleen voor ongevallen, maar ook bijvoorbeeld voor vertraging bij de terugtocht of de noodzaak (bij averij) met het openbaar vervoer terug te moeten gaan.

De verhoudingen aan boord

Democratie is een prachtige uitvinding, maar aan boord werkt het niet. De schipper heeft de eindverantwoordelijkheid en ieder bemanningslid doet wat hem/haar gezegd wordt. Er is niets tegen overleg of scheepsraad, maar als puntje bij paaltje komt moet iemand de beslissingen nemen. Hoewel er op zee vaak uren lang niets gebeurd, is er ook vaak plotse-ling van alles aan de hand. Dan zijn, voor de veilig-

heid van schip en bemanning, snelle en eenduidige commando's nodig. En zonder tegenspraak. Heeft de schipper-eigenaar van het jacht zelf de meeste ervaring dan geeft dat zelden problemen. Maar is de schipper zelf nog erg onervaren en is er een zeer ervaren opstapper, dan kan het wenselijk zijn om het commando aan hem/haar over te dragen. Spreek dat dan tevoren **duidelijk** af, zodat ieder weet waar zij/hij aan toe is. Niets is rampzaliger dan twee kapiteins op een schip. Een goed alternatief is om een ervaren opstapper aan te stellen als navigator. Maak van tevoren duidelijk welke navigatiemiddelen aan boord zijn, zodat hij/zij desgewenst eigen losse instrumenten, kaarten en/of boeken kan meenemen. Samen (over)leven op een paar vierkante meter vraagt nogal wat inschikkelijkheid van beide kanten. Onderlinge irritaties kunnen een tocht vervelend maken, ook als die maar een of twee etmalen duurt.

Maak een duidelijk wachtschema en laat dat ingaan bij het begin van de tocht en niet pas als de nacht invalt. Geef ieder, indien mogelijk, een 'eigen' plaatsje, al is het maar een eigen lade of plank. Door een handige wacht-indeling kan een gedeeld vooronder of een hondekooi toch voor enkele uren voor jou alleen zijn. Voor vervelende karweitjes is natuurlijk ieder inzetbaar. Regelmatig koken, afwassen en opruimen is op een zeetocht essentieel. Maak van tevoren duidelijke afspraken, wie welke maaltijd(en) verzorgt, tenzij iemand zich vrijwillig als permanente kok aanbiedt. Een opgeruimd schip (dat geldt ook voor elke individuele kooi) is in noodgevallen een belangrijke overlevingsfactor. Maak van tevoren goede afspraken over zaken als de toelaatbaarheid van roken onderdeks (voor zeezieken is roken vreselijk). Drink op zee nooit alcohol.

Wederzijdse zekerheid

Komt er een plaatsing tot stand, dan ontstaan er wederzijdse verwachtingen. Zeg zo'n afspraak niet zonder goede reden af. Natuurlijk kan het wel eens voorkomen, dat er voor de tocht averij ontstaat, die deelname verder onmogelijk maakt, of dat ziekte of familieomstandigheden het meegaan verhinderen. Bedenk echter dat dit voor de andere partij teleurstellend is. Afspraken hierover zijn zinvol; bespreek bijvoorbeeld vooraf wanneer niet wordt uitgevaren.

Ervaringen van vorige jaren

De ervaringen waren in de afgelopen jaren gelukkig vrijwel altijd goed. In een aantal gevallen zijn er blijvende vriendschappen ontstaan. Een extra bemanningslid kan bovendien goed van pas komen. Met name van nieuwelingen wordt verwacht, dat ze veel aandacht schenken aan preventieve maatregelen tegen zeeziekte, al kan dat helaas nooit een garantie zijn, dat die niet de kop op steekt.